

โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕
ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.ชื่อโครงการ “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๒.หลักการและเหตุผล

กลุ่มอาชีพเกษตรกร ความเป็นมา เลี้ยงเป็ดไข่เป็นสัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่ที่ได้รับความสนใจมาก ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง การเลี้ยงเป็ดไข่กระจายอยู่ทั่วทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล และเป็นแหล่งตลาด ใหญ่ที่รับซื้อเลี้ยงเป็ดไข่เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร และเนื่องจากเลี้ยงเป็ดไข่เป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก มีความ ทนทาน ต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี มีความต้านทานต่อเชื้อไวรัสโรคสูง เจริญเติบโตและขยายพันธุ์ได้เร็ว จึง เป็นสัตว์ ที่ง่ายต่อการเลี้ยงดูและถูกขยายพันธุ์ออกไปอย่างรวดเร็ว จนกระจายไปทุกประเทศทั่วโลก ใน ขณะเดียวกัน เลี้ยงเป็ดไข่ในแต่ละกลุ่มก็ได้รับการพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมต่อภูมิประเทศ หรือสภาพแวดล้อมแต่ละที่ และให้ เหมาะสมต่อความต้องการของแต่ละชุมชนด้วย โดยมีส่วนราชการหลายแห่งโดยเฉพาะกรมปศุสัตว์ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ได้ส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดไข่เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ประชาชน ส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสัตว์ผสมผสานกับอาชีพเกษตรกรรม การเลี้ยงเป็ดไข่มีความเหมาะสม อย่างมากเนื่องจาก ไม่ต้องลงทุน ลงแรงมาก และไม่ต้องเสี่ยงต่อการสูญเสีย ยังมี สภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ด ไข่เป็นอย่างมาก องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ได้เล็งเห็นถึง ประโยชน์ และความสำคัญ ที่ประชาชน จะได้รับ จึง ส่งเสริม สนับสนุน เกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดไข่อยู่ในชุมชน ให้ ได้รับการพัฒนาอาชีพ โดยมุ่งเน้นการ จัดการสายพันธุ์ การดูแล การป้องกันโรค ตลอดจนการบริหารจัดการ ด้านการตลาด รวมถึงการได้มาตรฐาน ฟาร์มปลอดโรค ที่มุ่งเน้นเรื่องเกษตรปลอดภัย และเพื่อรองรับ มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ

ประเทศไทยสามารถผลิตเป็ดได้ไม่ต่ำกว่า ๗ ล้านตัวต่อปี ถึงแม้การเลี้ยงเป็ดในประเทศไทยยังไม่ แพร่หลายเท่าการเลี้ยงไก่ แต่เดิมมีการเลี้ยงเป็ดกันมากตามบริเวณชายทุ่งนา หรือที่มีหนอง คลอง บึง โดยให้ เป็ดหาอาหารจากเศษข้าวที่ตกในท้องนา และลูกกุ้ง ลูกปลา หอยเล็ก ๆ ผู้ที่เลี้ยงเป็ดมีอาชีพจำนวนมากมักอยู่ ตามแถบชายทะเล ซึ่งสามารถหาเศษปลาเล็ก ๆ ที่เรียกว่า ปลาเป็ด ได้ง่ายทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย จังหวัดที่เลี้ยงเป็ดมาได้แก่ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สมุทรสาคร ราชบุรี นครปฐม เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี สุพรรณบุรี แต่ปัจจุบันวิชาการทางอาหารสัตว์ของประเทศไทยก้าวหน้ามากขึ้น มีการผลิตอาหารเป็ด โดยเฉพาะอาหารจำหน่ายและมีพันธุ์เป็ดที่จะเลี้ยงมากขึ้นทำให้มีการเลี้ยงตามภาคต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เป็ดที่เลี้ยง ทั่วไปมีทั้งเป็ดเนื้อและเป็ดไข่ แต่ส่วนมากนิยมเลี้ยงเป็ดไข่มากกว่า เพราะเมื่อเป็ดหยุดไข่ก็ขายเป็นเป็ดเนื้อได้

๑. หลักสูตรที่เน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่างๆ ห้าด้าน ได้แก่ ศักยภาพ ของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ ศักยภาพภูมิ ประเทศและทำเลที่ตั้งของแต่ละประเทศ ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ของแต่ละพื้นที่และศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่

๒. มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมี คุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

๓. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

๔. เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้ เกิดรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอาชีพส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ ในการเลี้ยงเปิดพื้นที่บ้านเป็นอาชีพได้ อย่างมี คุณธรรม

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มแก่ครัวเรือน

๓.๒ เพื่อรวมกลุ่มการผลิต

๓.๓ เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๓.๔ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในครัวเรือน

๔. เป้าหมาย

๔.๑ เกษตรกรผู้สนใจเลี้ยงเป็ดไข่ ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัด

๕. วิธีการดำเนินการ

๕.๑ เสนอโครงการต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

๕.๒ ประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเกษตรกรผู้สนใจเลี้ยงเป็ดไข่และประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

๕.๓ รายงานประเมินผลการดำเนินโครงการฯ

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ ๒๕๖๕

๗. สถานที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่เขตตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๘. งบประมาณ

- ไม่ใช้งบประมาณ

๙. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๙.๑ สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑๐.๑ สามารถนำไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ แก่ตนเองและครอบครัว
- ๑๐.๒ มีรายได้เพิ่มขึ้น
- ๑๐.๓ ช่วยกินพืชทำให้น้ำสะอาดขึ้น
- ๑๐.๔ ช่วยทำให้ ห้วย หนอง บึง ได้ใช้ประโยชน์จากการเลี้ยง เป็ด
- ๑๐.๕ เปิดช่วยกินหญ้าที่ขึ้นรกในบริเวณบ้าน และสวนดอกไม้ ผลไม้ ได้ ทำให้เตียนและสะอาดขึ้น
- ๑๐.๖ มูลเป็ด ใช้เป็นปุ๋ยได้ดี เพราะช่วยทำให้ดินร่วน เหมาะแก่การเพาะปลูก พืชต่าง ๆ ได้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง (สำนักปลัดฯ) โทร. ๐-๓๕๔-๔๖๖๗-๘

ที่ สพ ๗๒๙๐๑/๑๒๔

วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติจัดทำ “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เรียน นายกองการบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ร่วมกับ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ผู้นำชุมชน ร่วมกับเกษตรกรตำบลดอนโพธิ์ทอง ดำเนินการจัด “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมี คุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้ เกิดรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอาชีพส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ ในการเลี้ยงเป็ดพื้นบ้านเป็นอาชีพได้ อย่างมีคุณธรรม นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง จึงขออนุมัติ “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มแก่ครัวเรือนเพื่อรวมกลุ่มการผลิต เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ประกอบกับเพื่อให้เกิดความสามัคคีในครัวเรือน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง (สำนักปลัดฯ) โทร. ๐-๓๕๔-๔๖๖๗-๘

ที่ สพ ๗๒๙๐๑/๑๒๔

วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติจัดทำ โครงการ “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ร่วมกับ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ผู้นำชุมชน ร่วมกับเกษตรกรตำบลดอนโพธิ์ทอง ดำเนินการจัด “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มุ่งพัฒนาคนไทย ให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมี คุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถสร้าง รายได้ที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้ เกิดรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนใน อาชีพส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดหมาย เพื่อให้ ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ ในการเลี้ยงเป็ดที่บ้านเป็นอาชีพได้ อย่างมีคุณธรรม นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง จึงขออนุมัติ “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ของ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มแก่ครัวเรือนเพื่อ รวมกลุ่มการผลิต เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ประกอบกับเพื่อให้เกิดความสามัคคีในครัวเรือน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง โทร. ๐-๓๕๔-๔๖๖๗-๘

ที่ สพ ๗๒๙๐๑/๕๖

วันที่ ๑ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติจัดทำ “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบล ดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เรียน นายกององค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ร่วมกับ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ผู้นำชุมชน ร่วมกับเกษตรกร และประชาชนผู้สนใจ ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง ดำเนินการจัด “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบล ดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมี คุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้ เกิดรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอาชีพส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ ในการเลี้ยงโคขุนเป็นอาชีพได้ อย่างมีคุณธรรม นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทองจึงขออนุมัติ “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ของ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มแก่ครัวเรือน เพื่อรวมกลุ่มการผลิต เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในครัวเรือน เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนโคเนื้อ เพื่อส่งเสริมอาชีพด้านปศุสัตว์และเพิ่มทางเลือกอาชีพให้แก่เกษตรกร

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง (สำนักปลัดฯ) โทร. ๐-๓๕๔-๔๖๖๗-๘

ที่ สพ ๗๒๙๐๑/๒๕๕

วันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนิน “โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

ตามที่ นายชัยญา ทับโชติ อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ของตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนเพื่อรวมกลุ่มการผลิตเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในครัวเรือน จากการได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

๑. มีแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและเดินตามรอยพ่ออย่างไรบ้าง?

แนวคิดของผมที่ขอเอาวิชาของพระองค์ท่านมาปรับใช้ในการทำเกษตรพอเพียงคือทำอย่างไรก็ได้ที่สามารถพึ่งพาตนเองให้ได้ครับ อยู่แบบพอมีพอกินไม่เบียดเบียนคนอื่นยึดหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงโดยใช้พื้นที่น้อยๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ครับ

๓. เกี่ยวกับการเลี้ยงเป็ดมีแรงบันดาลใจอย่างไร เพราะอะไรจึงไม่เชิงเป็ดครับ? (หลายคนบอกว่าเป็ดกินเก่ง เลี้ยงไม่คุ้ม) แรงบันดาลใจในการเลี้ยงเป็ดผมได้ไปค้นหาข้อมูลเรื่องเป็ดในหลายๆที่ พบว่าน่าจะไปกันได้กับการทำเกษตรแบบพอเพียง แล้วเป็ดสามารถลงเล่นน้ำได้และขึ้นเป็ดเป็นอาหารที่ดีมากสำหรับปลา นิล ซึ่งผมได้เลี้ยงปลานิลไว้ในบ่อ ๑๐,๐๐๐ ตัว สังเกตได้จากปลานิลได้กินขึ้นเป็ดและตัวโตเร็วมาก ทำให้เราได้ประโยชน์สองต่อเลยและเป็ดค่อนข้างจะแข็งแรงต่อโรคและดูแลง่าย ส่วนไข่เป็ดก็ขายง่ายครับ

๔. เป็ดที่เลี้ยงพันธุ์อะไร ต้องใช้ทุนมากไหม เช่น ค่าพันธุ์เป็ด ค่าทำเล้าเป็ด ฯลฯ ?

เป็ดที่ผมเลี้ยงเป็นพันธุ์กากิแคมเบลสายเลือดชลบุรี โครงสร้างค่อนข้างใหญ่ ทำให้ออกไข่ได้ใบโตเทียบเท่ากับเป็ดพันธุ์ CP ซุปเปอร์เลย ผมจะขอแจกแจงคร่าวๆนะครับ (ที่ฟาร์มผมเป็นระบบการเลี้ยงแบบธรรมชาติท่ามกลางไร่อ้อย) (ขอให้ผู้สนใจคำนวณเอาเอง ตามรายละเอียด ดังนี้)

- เป็ดที่เลี้ยงเป็นเป็ดสาว นำมาเลี้ยงอีกประมาณ ๒-๓ สัปดาห์เริ่มออกไข่ ผมซื้อมา ๑๕๐/ตัว (๕๐๐x๑๕๐)
- เล้าเป็ดทำเองครับ ๓,๐๐๐ บาท
- อาหารเป็ดกระสอบละ ๔๕๐ บาท (๔๕๐x๒๐) (ระยะแรกที่เลี้ยงใช้อาหารกระสอบ

๕. เล้าเป็ดที่ว่าขนาดพื้นที่เท่าไร ทำขึ้นลักษณะเช่นไร เช่น ตาข่ายล้อมเป็นคอก มีโรงเรือน มีที่ให้ อาหาร ต้องประกอบไปด้วยพื้นที่ใช้สอยอย่างไรบ้าง? เนื้อที่เลี้ยงเป็ดประมาณ ๖๐ ตารางเมตรครับ (ไม่รวมบ่อน้ำ) ลักษณะทำเป็นโรงเรือนโดยใช้ไม้และมุงหลังคาด้วยหญ้าคา ส่วนบริเวณเล้าล้อมด้วยตาข่ายสูงประมาณ ๑ เมตร แบ่งเป็นพื้นที่ให้อาหารเป็นสัดส่วนกันครับ

๖. ต้องให้เป็ดอยู่ในคอกเวลาใด และต้องปล่อยให้ไปว่ายน้ำเวลาใดครับ?

เป็ดจะเข้าคอกเองเวลา ๑๖.๐๐ น. โดยอัตโนมัติ ส่วนปล่อยออกมาเล่นน้ำเวลา ๑๐.๐๐-๑๑.๐๐ น. หลังจากเวลานี้ก็ปล่อยให้อยู่แบบธรรมชาติ โดยจะมีคอกล้อมรอบไว้ครับ

๗.การจัดการเรื่องอาหารการกิน เป็นอาหารประเภทไหนบ้าง เช่นอาหารสำเร็จ อาหารเสริม หรืออาหารที่ทำขึ้นเอง วันละกี่มื้อ มื้อหนึ่งๆ กินเยอะไหมครับ? อาหารเปิดสำหรับผมจะทำการลดต้นทุนเอาครับ โดยการใช้ ๑.รำข้าว ๒. ข้าวเปลือก ๓.ข้าวโพดเม็ดที่ปลูกเอง ๔.ข้าวโพดปั่นทั้งต้น (อายุข้าวโพด ๗๕ วันจะปั่นทั้งต้นทั้งใบและฝักมาหมักกับกากน้ำตาล) ๕.สุดท้ายอาหารเปิดครับส่วนการให้อาหารจะให้ ๒ เวลาคือเช้า-เย็น เปิดค่อนข้างจะกินเยอะ ถ้าไม่ลดต้นทุนคงจะขาดทุน หากเลี้ยงอาหารเปิดเพียงอย่างเดียวจะครับ

๘.กรณีทีลดต้นทุนด้วยการทำอาหารขึ้นเอง ช่วยบอกคร่าวๆว่าสูตรอาหารเป็นอย่างไรบ้างครับ? สูตรอาหาร ๑ มื้อ จะมีส่วนผสมดังนี้ครับ รำข้าว ๒๐ กก. + ข้าวโพดเม็ด ๕ กก. + ข้าวโพดปั่นต้น ๕ กก. + อาหารเปิด ๑๐ กก. (๑ กระสอบได้ ๓ มื้อ เช้า-เย็น และเช้าของอีกวัน) +น้ำ ๑ ถังสี่ คลุกเคล้าให้เข้ากัน หลังจากนั้นก็ให้ข้าวเปลือกทีหลังครับ (สำหรับผู้ที่ต้องการทำตามสูตรนี้...สัดส่วนสามารถลดหรือตัดบางอย่างออกได้ตามความเหมาะสมครับ)

๙.ตอนที่ซื้อใหม่ ๆ เปิดต้องใช้เวลาปรับตัวนานไหม มีอะไรต้องกังวลบ้าง แล้วเปลี่ยนเป็นอาหารผสมเองช่วงไหนครับ?เปิดใช้เวลาปรับตัวกับเค้าและพื้นที่ใหม่ประมาณ ๒ สัปดาห์ครับ สิ่งทีกังวลคือกลัวเขาตกใจเพราะที่ไร่มีหมาน้อยหลายตัว แต่สุดท้ายเขาก็อยู่ด้วยกันได้ช่วงเอามาแรกๆ ก็เป็นช่วงเจริญของรังไข่ของเบ็ด ช่วงนี้อัดอาหารเม็ดและข้าวเปลือก พอ ๒ สัปดาห์ผ่านไปเริ่มออกไข่แล้ว จึงเริ่มผสมอาหารเอง และช่วง ๒-๓ วันแรกเขาค่อนข้างจะงงๆ กับอาหารใหม่แต่ในที่สุดก็กินหมดเกลี้ยงครับ

๑๐.เปิดที่เลี้ยงทั้งหมด ออกไข่ประมาณกี่เปอร์เซ็นต์ หรือได้ไข่วันละกี่ฟอง แต่ละวันเท่ากันไหมครับ? เปิดออกไข่ไม่เท่ากันทุกวันครับสำหรับที่นี้เปิด ๕๐๐ตัว ออกไข่ประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ ฟอง/วันครับ

๑๑.พฤติกรรมการออกไข่ของเบ็ดเป็นอย่างไร ชอบใช้เวลาไหน คิดว่าตัวที่ไข่ดี ๆ จะให้ไข่อะไรใหม่? เปิดจะออกเริ่มออกไข่ช่วง ๔-๕ ทุ่ม ตัวที่ไข่ดี ๆ จะไข่อะไร เคยลองเอาตัวที่ไข่ประจำๆ ไปลองเลี้ยงไว้ต่างหากดูก็ยังไม่ออกไข่ตามปกติที่เคยไขครับ แต่เปิดจะมีช่วงไม่ไข่เลยนะ เป็นระยะเวลาประมาณ ๑ เดือนหรือที่เรียกว่าช่วงเบ็ดผลัดขนครับ

๑๒.คิดว่าหัวใจสำคัญของการเลี้ยงเบ็ดไข่ เพื่อให้ออกไข่สม่ำเสมอ น่าจะอยู่ที่ปัจจัยใดครับ? ปัจจัยที่มีผลต่อการออกไข่คือเรื่องอาหารการกิน และปัจจัยที่มีผลอีกอย่างหนึ่งคือการตกใจของเบ็ดทำให้การออกไข่ลดลงและฝนตกบ่อยๆ ก็มีผลในการออกไข่ลดลงอย่างมากเช่นกัน ต้องจัดการให้ดีๆ ครับ

๑๓.ที่เห็นมีไก่ มีหมา มาบ้วนเปียนอยู่ด้วย มีผลอะไรต่อความเป็นอยู่ของเบ็ดไหมครับ? หมาที่ฟาร์มผมมี ๑๐ ตัว เขาถูกเลี้ยงและสอนให้อยู่รวมกันได้จึงไม่มีผลในการออกไข่มากนัก และการเลี้ยงหมาที่ฟาร์มผมนั้นจะเป็นการเลี้ยงหมาเพื่อป้องกันหมาที่มาจากทางอื่นเข้ามากัดเบ็ดกัดไก่ในไร่ครับ แต่ที่ไร่ผมยังมีศัตรูอีกอย่างคืองูเหลือมชอบเข้ามากินเบ็ดไก่มาก ต้องระวังส่วนนี้ด้วยครับ

๑๔.ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงเบ็ดไข่ คิดว่ามีอะไรบ้างครับ? ปัญหาสำหรับการเลี้ยงเบ็ดคือ ๑.ต้นทุนด้านอาหารเบ็ดค่อนข้างจะกินเยอะมาก ต้องมีวิธีการลดครับ ๒.ปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ (เบ็ดตกใจ) ๓.ส่วนโรคที่เกิดกับเบ็ดจะมีโรคขาอ่อน โรคทางเดินอาหารครับ

๑๕.ไข่เปิดที่ได้นำไปขายที่ไหน ราคาดีไหม พอเพียงความต้องการไหมครับ? ไข่เปิดที่ได้นำไปขายที่ไหน ราคาดีไหม พอเพียงความต้องการไหมครับ สำหรับที่ผมทำอยู่ไม่เยอะมากอาศัยขายในหมู่บ้านก็ไม่พอขาย ผมขายในราคา ๑๒๐ บาท/แผงครับ (๓๐ ฟอง)

๑๖.คิดว่าต้นทุนค่าอาหารเบ็ดและค่าจัดการต่างๆ กับค่าขายไข่เปิดคุ้มกันไหมครับ? สำหรับผมลดต้นทุนด้านอาหารเบ็ดผมว่ามันคุ้มครับ ต้นทุนค่าอาหารเฉลี่ยวันละ ๓๐๐ บาท ขายไข่ได้เหลือเงินเก็บวันละ ๑,๐๐๐ บาท เพราะวัตถุดิบด้านอาหารอาศัยปลูกเองครับ

๑๗.ใช้คนเลี้ยงหลักทั้งหมดกี่คน เห็นมีคุณแม่อยู่ด้วยตลอด และบริหารจัดการเรื่องเวลาอย่างไรครับ? (ทำหลายอย่าง) ผมว่าเลี้ยงเบ็ดเป็นอะไรที่ไม่ยากนักทำแค่ ๑ คนพอแล้วครับ ส่วนจัดการเวลา ด้วยที่ทางไร่ผมจะทำหลายอย่างจัดสรรเวลากัน ช่วงเช้าเก็บไข่เสร็จ ให้อาหาร ปล่อยให้เล่นน้ำ (จบช่วงเช้า) กลับมาอีกที่ช่วงเย็น ๑๗.๐๐ น. อาหารเย็นเป็นอันเสร็จ ส่วนเวลาช่วงอื่นเอาไปทำงานด้านอื่นๆ ครับ

๑๘.ข้อคิดอื่นๆ ที่อยากแบ่งปันเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมและผู้สนใจที่อยากเลี้ยงครับ? สำหรับท่านที่ต้องการทำเป็นอาชีพเสริมการเลี้ยงเบ็ดไข่อีกก็เป็นอีก ๑ อาชีพที่ผมคิดว่ามันโอเคแต่ต้องตระหนักเรื่องลดต้นทุนด้านอาหารครับ ก่อนจะเริ่มเลี้ยงควรศึกษาวิธีต่างๆ ให้เข้าใจก่อนการลงมือทำ ทุกอย่างไม่มีอะไรยากหรือง่ายจนเกินไป ผมคิดว่าเพื่อนๆ ทุกท่านสามารถทำได้และขอเป็นกำลังใจให้

องค์การบริหารส่วนตำบลอนโพธิ์ทอง

ส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง (สำนักปลัดฯ) โทร. ๐-๓๕๔-๔๖๖๗-๘

ที่ สพ ๗๒๙๐๑/๑๕๕

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนิน“ โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

ตามที่ นายสุชาติ หนูทา บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไขชองตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” เพื่อสร้างรายได้เพิ่มแก่ครัวเรือน เป็นการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในครัวเรือน เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนโคเนื้อ เพื่อส่งเสริมอาชีพด้านปศุสัตว์และเพิ่มทางเลือกอาชีพให้แก่เกษตรกร จากการได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกษตรกรสรุปได้ดังนี้

การเลี้ยงโคขุน หมายถึง การเลี้ยงโคที่ยังอายุน้อยให้เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาสั้นๆ โดยการให้อาหารแก่โคที่มีคุณค่าทางอาหารสูง ทั้งอาหารหยาบ และอาหารข้นอย่างเต็มที่ ในสภาพการเลี้ยงแบบขังคอกอย่างเดี่ยวหรือร่วมกับการปล่อยแปลงหญ้าผู้เลี้ยงโคขุนแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑.ผู้เลี้ยงเพื่อผลิตลูกโคขุน หรือเรียก ฟาร์มพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ โดยจะเลี้ยงแม่พันธุ์โคเพื่อผลิตลูกโค เมื่อลูกโคหย่านม (๗-๘ เดือน) ก็จะขายให้แก่ผู้เกษตรกรรายอื่นเพื่อนำไปขุนหรือเลี้ยงเป็นพ่อแม่พันธุ์ต่อไป การเลี้ยงลักษณะนี้มักมีแม่พันธุ์หลายตัว และต้องใช้พื้นที่มากพอ

๒.ผู้เลี้ยงโคขุน เป็นการเลี้ยงโคขุนที่ได้จากการซื้อลูกโคหรือซื้อโคที่มีอายุน้อยจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาเลี้ยงดูให้เติบโตอย่างรวดเร็ว มักเป็นการเลี้ยงแบบคอกหรือปล่อยแปลงหญ้า ซึ่งอาจใช้พื้นที่มากตามจำนวนที่เลี้ยงโค

๓.ผู้เลี้ยงวัวมัน เป็นการเลี้ยงโคขุนที่ใช้โคที่มีอายุมากหรือร่างกายซูบผอมที่หาซื้อจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาเลี้ยงขุนให้มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นก่อนส่งจำหน่าย การเลี้ยงลักษณะนี้จะเป็นการเพิ่มน้ำหนักโคที่เกิดจากพันฟูโคให้มึกลับมาอ้วนหรือเป็นการเพิ่มไขมันเป็นหลัก เนื่องจากเป็นโคที่มีร่างกายซูบผอมหรือมีอายุมากแล้ว

ประเภทธุรกิจโคขุน

๑.แบ่งตามขนาดของกิจการ

- รายย่อย มักเลี้ยงโคขุนเพียง ๒-๑๐ ตัว โดยการใช้อาหารในท้องถิ่นหรืออาหารข้นที่เตรียมเอง รวมถึงการซื้อจากท้องตลาด มักใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก มีพื้นที่น้อย

- ขนาดกลาง เลี้ยงโคขุน ๓๐-๕๐ ตัว ต้องใช้พื้นที่มาก ทั้งคอกโค และแปลงหญ้า มีการใช้อาหารข้นที่ผสมเอง และต้องจ้างแรงงาน

- ขนาดใหญ่ มักเลี้ยงโคขุนมากกว่า ๕๐ ตัว ขึ้นไป เป็นการเลี้ยงที่ต้องใช้พื้นที่มากทั้งคอก และแปลงหญ้า มีการใช้อาหารข้นที่ผสมเองเพื่อลดต้นทุน และใช้แรงงานคน รวมถึงการใช้เครื่องทุ่นแรงในการจัดการอาหาร

๒.แบ่งตามตลาด

- ตลาดชั้นสูง ต้องการเนื้อที่มีคุณภาพ คือ เป็นเนื้อโคที่มีอายุน้อย (ขุนแล้วอายุไม่เกิน ๓ ปี) ได้รับการเลี้ยงดู และให้อาหารข้นในปริมาณมาก ไม่น้อยกว่า ๕ เดือน โคที่นำมาเลี้ยงมักเป็นพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตดี เมื่อขุนเสร็จจะได้ราคาสูง

- ตลาดชุมชน ตลาดประเภทนี้ต้องการโคที่อ้วน มีไขมันพอสมควร ไม่จำกัดอายุ ส่วนใหญ่จะใช้โคที่ปลดจากงาน มีเจริญเต็มที่แล้ว แต่ยังไม่ยอมอยู่ แล้วนำมาขุน ๓-๔ เดือน ด้วยอาหารชั้นให้อ้วน ซึ่งส่วนน้ำหนักที่เพิ่มจะเป็นไขมันเป็นส่วนมาก เรียกโคประเภทนี้ว่า วัวมัน เนื้อมีราคาต่ำกว่าประเภทแรก แต่การเลี้ยงดูง่ายกว่า

ข้อพิจารณาการเลี้ยงโคขุน

พันธุ์โคขุนแหล่งของโคที่นำมาขุน อาจได้จากลูกโคในคอกผู้เลี้ยงเองหรือซื้อลูกโคจากแหล่งขายโคต่างๆ เช่น ตลาดนัดโค-กระบือ

๑. โคพันธุ์พื้นเมือง

เป็นโคที่เนื้อมีไขมันน้อย ไม่เป็นที่นิยมเลี้ยง เนื่องจากมีอัตราการเติบโตต่ำ น้ำหนักโคเมื่อขุนเสร็จประมาณ ๓๘๐ กิโลกรัม ได้เปอร์เซ็นต์ซากประมาณ ๕๑%

- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๑๕๐ กิโลกรัม จะใช้เวลาขุน ๑ ปี
- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๒๐๐ กิโลกรัม จะใช้เวลาขุน ๗-๘ เดือน
- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๒๕๐ กิโลกรัม ใช้เวลา ๕-๖ เดือน

๒. โคลูกผสมบราห์มันพื้นเมือง

มีเลือดบราห์มันประมาณ ๕๐-๘๕ เปอร์เซ็นต์ มีไขมันแทรกปานกลาง น้ำหนักเมื่อขุนเสร็จประมาณ ๔๕๐ กิโลกรัม มีเปอร์เซ็นต์ซากประมาณ ๕๖%

- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๑๕๐ กิโลกรัม จะใช้เวลาขุน ๑๐-๑๒ เดือน
- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๒๐๐ กิโลกรัม จะใช้เวลาขุน ๘-๙ เดือน
- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๒๕๐ กิโลกรัม จะใช้เวลาขุน ๕-๖ เดือน

๓. โคลูกผสมสามสายเลือดโคที่มีเลือดผสมสามสายพันธุ์ ได้แก่

- บราห์มัน พื้นเมือง และชาร์โรเลส์
- บราห์มัน พื้นเมือง และลิมัวซิน
- บราห์มัน พื้นเมือง และซิมเมนทัล

ลักษณะที่ดีของโคพันธุ์ผสมนี้ คือ เลี้ยงง่าย เติบโตเร็ว มีคุณภาพซากดี มีเนื้อมาก ไขมันน้อย นิยมเลี้ยงมาก คือ พันธุ์ผสมของชาร์โรเลส์ รองลงมา คือ พันธุ์ผสมของลิมัวซิน เนื่องจากพันธุ์ผสมของชาร์โรเลส์มีขนาดใหญ่กว่า และเติบโตดีกว่า

- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๑๕๐ กิโลกรัม จะใช้เวลาขุน ๑๐-๑๒ เดือน
- เริ่มขุนที่น้ำหนัก ๒๕๐ กิโลกรัม จะใช้เวลาขุน ๖ เดือน

๑. ลูกโคนม และแม่โคที่คัดทิ้ง

โคนมคัดทิ้งจะเป็นลูกโคเพศผู้ และแม่โคนมที่มีอายุมากแล้ว เนื่องจากไม่สามารถผลิตน้ำนมได้ พันธุ์ที่นิยมเลี้ยงได้แก่ พันธุ์เรดเดน และโฮลสไตน์ฟรีเซียน (ขาวดำ) เป็นโคมีคุณภาพซากไม่ดึ๋ง ให้น้ำน้อย และเนื้อเหลว แต่มีราคาถูกกว่าโคพันธุ์อื่นๆ เมื่อรับซื้อมาขุน

๒. โคพันธุ์ผสมอินดูบราซิล

เป็นโคที่มีเลือดผสมอินดูบราซิล นิยมเลี้ยงมากที่สุดในภาคอีสาน เป็นโคที่มีโครงร่างใหญ่ รูปร่างสวยงาม ใบหูใหญ่ ยาว นิยมนำมาขุนทั้งตัวเมีย และตัวผู้ที่มีสายเลือดอินดูบราซิลน้อย รูปร่างไม่สวยงาม ตัวไม่ใหญ่ ส่วนตัวผู้ และตัวเมียที่มีสายเลือดอินดูบราซิลมาก รูปร่างใหญ่ รูปร่างสวยงามจะใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์เป็นหลัก อายุโคการขุนโคเนื้อ มักใช้โคที่จะขุนอายุระหว่างหย่านมจนถึง ๑ ปี ทั้งนี้ จำเป็นต้องดูลักษณะภายนอก เช่น

การพิจารณารูปร่าง ต้องมีความใหญ่ มีลักษณะไม่ผอมโซจนเกินไป เพราะโคอาจจะอยู่ในสภาวะโรคภัย หรือมีพยาธิรบกวนมาก หรือขาดอาหารจนอยู่ในสภาพที่ขุนไม่ขึ้นแล้ว นอกจากนั้น ยังมีองค์ประกอบอื่นให้นำมาร่วมพิจารณา คือ

๑. ลูกโคหลังหย่านม (อายุระหว่าง ๘-๑๖ เดือน) จนถึงอายุปีเศษ จะมีอัตราการเจริญเติบโตสูง และตอบสนองต่ออาหารสูงสุด จะทำให้ผู้ทำการขุนได้กำไรสูง โคที่มีอายุน้อยกว่านี้จะมีปัญหาในการเลี้ยงดูมาก และมีอัตราการตายสูง

๒. ถ้าลูกโคได้รับอาหารอย่างเต็มที่มาตั้งแต่แรกคลอดอย่างต่อเนื่อง อัตราการเจริญเติบโตต่อวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และจะสูงสุดเมื่อถึงอายุ ๑ ปี จากนั้นอัตราการเจริญเติบโตจะเริ่มลดลง จนเมื่ออายุ ๔-๕ ปี หรือเต็มวัย อัตราการเจริญเติบโตจะลด น้ำหนักตัวจะเริ่มต่ำลง กรณีที่ซื้อโคที่อ้วนแล้วมาขุนจึงควรเลือกลูกโคที่มีอายุไม่เกิน ๑ ปีจะดีที่สุด

๓. ถ้าหากว่าโคที่ซื้อมาขุนอยู่ในลักษณะผอม ไม่แคระแกร็น โคที่อายุ ๒ ปี อัตราการเจริญเติบโตต่อวันจะมากกว่าโคอายุ ๑ ปี และโคอายุ ๑ ปี จะมีอัตราการเจริญเติบโตต่อวันสูงกว่าโคที่หย่านมแล้ว

๔. โคอายุ ๒ ปี ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตต่อวันสูง บางครั้งเมื่อมองในแง่เศรษฐกิจแล้วมีค่าใช้จ่ายที่มากกว่าโคหย่านมเสมอไป เพราะโคอายุ ๒ ปี ประสิทธิภาพในการใช้อาหารด้อยกว่าโคที่หย่านม หรือจะกินอาหารมากกว่าโคหย่านมในการเปลี่ยนน้ำหนักตัว ๑ กิโลกรัมเท่ากัน ดังนั้น ความสิ้นเปลืองอัตราการเจริญเติบโตต่อวันจึงไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากนักในแง่ของกำไรหรือขาดทุน

๕. กำไรจากส่วนต่างราคาหลังขุน เช่น ซื้อลูกโคมาขุนในราคา ๑๕ บาท/กิโลกรัม เมื่อขุนเสร็จ ขายได้ในราคา ๒๕ บาท/กิโลกรัม ซึ่งเกิดจากการประเมินราคาจากรูปร่าง และน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น รวมถึงความผันแปรทางด้านราคาเนื้อโคที่เพิ่มขึ้นในแต่ละวันหรือความแตกต่างของราคาเนื้อโคในแต่ละท้องถิ่น

๖. โคอายุมาก มักมีปัญหาในการเลี้ยงดูน้อยกว่า ถ้าเพิ่งเริ่มต้นเลี้ยง และยังมีประสบการณ์น้อย ควรขุนโคใหญ่ก่อน เพราะโคใหญ่จะเลี้ยงดูง่าย อัตราการเติบโตดี และไม่พบปัญหาในเรื่องโรค

๗. โคที่ใช้ขุนเพื่อส่งตลาดที่ได้จากการขุนลูกโค ควรมียาอายุต่ำกว่า ๓ ปี เนื่องจากจะมีคุณภาพเนื้อที่ดีมาก แต่หากเป็นโคหนุ่มหรือโคที่มีอายุมากจะไม่จำกัดอายุ

๘. ถ้าตลาดรับซื้อโคต้องการเนื้อโคที่ติดไขมันสีเหลือง ผู้เลี้ยงก็ต้องซื้อหรือจัดหาโคที่มีอายุมาก คือ ๔ ปี ขึ้นไปมาเลี้ยง แต่ไม่ควรนำโคที่มีอายุมากเกินไปมาขุน เพราะสุขภาพไม่ดี ขุนไม่ขึ้นมีโอกาสขาดทุนมาก

๙. การขุนโคใหญ่ใช้เวลาน้อยกว่าการขุนโคเล็ก เช่น โคเต็มวัย ใช้เวลาขุนนานประมาณ ๓ เดือน โค ๒ ปี ใช้เวลาขุนนานประมาณ ๔ เดือน โค ๑ ปีครึ่ง ใช้เวลาขุนนานประมาณ ๖ เดือน โค ๑ ปี ใช้เวลาขุนนาน ๘ เดือน และโคหย่านมใช้เวลาขุนประมาณ ๑๐ เดือน ถ้าตลาดระยะสั้นดี หรือต้องการผลตอบแทนเร็ว ต้องขุนโคขนาดใหญ่ แต่ถ้าตลาดระยะยาวดี หรือตลาดยังไม่แน่นอน ควรขุนโคอายุน้อย เพื่อประวิงเวลา ซึ่งโคจะเติบโตไปได้เรื่อยๆ ส่วนโคใหญ่จะเจริญเติบโตช้าค่อนข้างมาก

๑๐. โคเล็กต้องการอาหารที่มีระดับโปรตีนสูงกว่าโคอายุมาก ซึ่งอาหารที่มีระดับโปรตีนสูงมีราคาแพงกว่าอาหารที่มีระดับโปรตีนต่ำกว่า

๑๑. โคอายุน้อยต้องการอาหารที่มีโปรตีนสูง และอาหารคุณภาพดี ดังนั้นถ้าปลูกหญ้าที่มีคุณภาพสูง หรือมีหญ้าสดมากก็สามารถขุนโคเล็กได้ แต่ถ้ามีฟางมาก หรือมีแต่ฟางควรขุนโคใหญ่

๑๒. ถ้าอาหารชั้นมีราคาถูก ควรขุนโคตั้งแต่อายุน้อย แต่ถ้าอาหารชั้นมีราคาแพง ควรขุนโคใหญ่น้ำหนักไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ กิโลกรัมเมื่อเริ่มเข้าขุน เพราะจะใช้เวลาสั้นกว่าโคที่มีอายุน้อย หรือเพื่อลดระยะเวลาการขุน

เทศโค

โดยทั่วไปการเลี้ยงโคขุนเพื่อผลิตเนื้อ เมื่อค่านึงถึงผลกำไรสูงสุดแล้ว ส่วนใหญ่นิยมการขุนโครุ่นเพศผู้ ที่ตอนมากกว่าโครุ่นเพศผู้ที่ไม่ตอน ส่วนโคเพศเมียจะเป็นโครุ่น รวมถึงต้องพิจารณาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.กฎหมายเมืองไทยห้ามฆ่าโคเพศเมียเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับหนังสือรับรองว่าเป็นหมันไม่สามารถให้ ลูกได้

๒.โคเพศผู้มีเปอร์เซ็นต์ซากและคุณภาพซากมากกว่าโคเพศเมียเมื่อขุนเสร็จ

๓.โคเพศผู้มีอัตราการเจริญเติบโตมากกว่าโคเพศเมียเมื่ออายุเท่ากัน และโครุ่นเพศผู้ไม่ตอน มีอัตราการเจริญเติบโตต่อวันสูงกว่าโครุ่นเพศผู้ตอน ๕-๑๐ เปอร์เซ็นต์ ทั้งยังมีประสิทธิภาพการใช้อาหารสูงกว่า ๓-๕ เปอร์เซ็นต์

๔.โคเพศผู้มีโครงสร้างใหญ่กว่าโคเพศเมียเมื่ออายุเกินกว่าปีครึ่ง และโครุ่นเพศผู้ตอนจะมีอัตราการเจริญเติบโตต่อวันสูงกว่าโครุ่นเพศเมีย ๑๐-๑๕ เปอร์เซ็นต์

๕.โคเพศผู้เลี้ยงขุนทำกำไรให้แก่ผู้เลี้ยงมากกว่าโคเพศเมีย แต่ราคาโครุ่นเพศเมีย (ไม่ใช่โคแม่พันธุ์) ที่ซื้อมาขุนมักจะถูกกว่าโครุ่นเพศผู้ แต่เมื่อขุนเสร็จแล้วก็มักจะขายได้ราคาต่ำกว่าโครุ่นเพศผู้เช่นกัน

๖.โครุ่นเพศเมียเริ่มสะสมไขมันและโตเต็มที่ก่อนโครุ่นเพศผู้ประมาณ ๑ เดือน ทำให้ส่งตลาดได้เร็วกว่า แต่ซากจะมีขนาดเล็กไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

๗.โคเพศเมียมีปัญหาเรื่องการเป็นสัดและการตั้งท้องในขณะขุน ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการตอน แต่การตอนโคเพศเมียทำได้ยากและต้องอาศัยความชำนาญ เพราะต้องใช้วิธีผ่าตัด

๘.แม้ว่าโครุ่นเพศผู้ไม่ตอนจะมีอัตราการเจริญเติบโตและประสิทธิภาพการใช้อาหารสูงที่สุด แต่การเลี้ยงโคขุนเมื่อช่วงรวมกันหลายๆตัว จะมีปัญหาเรื่องความคึกคะนอง ขวิดกัน

๙.ตลาดเนื้อเกรด ๑ หรือตลาดเนื้อชั้นสูง ต้องการเนื้อที่มีไขมันแทรก ดังนั้นจึงไม่สามารถใช้โคเพศผู้ที่ไม่ตอนได้

๑๐.ตลาดเนื้อพื้นบ้านทั่วไปนิยมเนื้อที่มีไขมันสีเหลืองเข้มหุ้มซากหนาๆ จึงต้องการโคเพศผู้ตอน หรือโคเพศเมียที่มีอายุมาก หรือ “โคมัน” โดยให้ราคาสูงกว่าโคเพศผู้ไม่ตอน ส่วนตลาดเนื้อที่ใช้สำหรับทำลูกชิ้น ต้องการเนื้อที่ไม่มีไขมันและสีเข้ม จึงนิยมใช้โคเพศผู้ไม่ตอนสภาพโคโคที่นำมาขุน ถ้าเป็นโค ๑ ปี ควรคัดเลือกโคที่มีสภาพสมบูรณ์ ไม่ควรเป็นโคพอม เพราะมีโอกาสที่จะแคระแกร็น หรือขุนไม่ขึ้น เนื่องจาก โคทั่วไปจะมีอัตราการเติบโตมากในช่วงอายุ ๑-๒ ปี หลังจากนั้น อัตราการเติบโตจะค่อยๆลดลง

ส่วนโคที่มีอายุ ๒ ปี โครงร่างได้ขยายใหญ่พอสมควรแล้ว ดังนั้น จึงสามารถคัดเลือกตัวที่มีลักษณะพอม แต่โครงร่างใหญ่นำมาขุนได้ เพราะหลังจากได้รับอาหารอย่างเพียงพอ โคจะมีอัตราการเจริญเติบโตแบบขดเขย และมีประสิทธิภาพการใช้อาหารจะสูงกว่าโคอ้วน การซื้อโคอายุ ๒ ปี สามารถช่วยประหยัดเงินได้มาก และช่วยให้ได้กำไรจากส่วนต่างราคามากกว่าโคอ้วนเพราะราคาเนื้อโคก่อนขุน และหลังขุนมีราคาต่างกัน

การคัดเลือกโคเข้าขุน

การคัดเลือกโคมาขุน ควรยืนอยู่ห่างจากโคประมาณ ๖-๗ เมตร แล้วพิจารณาโคจากลักษณะภายนอก ดังนี้

๑.เลือกโคที่มีกระดูกหน้าแข้งใหญ่ ขนาดของกระดูกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณเนื้อโค คือ โคที่มีกระดูกใหญ่จะมีโครงร่างใหญ่ และมีเนื้อมากด้วย เพราะกระดูกเป็นตัวยึดของกล้ามเนื้อ ความจริงแล้วกระดูกมีราคาต่ำ แต่การเพิ่มเนื้อของโคที่มีกระดูกใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับเปอร์เซ็นต์แล้วจะมากกว่าการเพิ่มน้ำหนักของกระดูก และโคที่มีกระดูกใหญ่จะมีอัตราการเจริญเติบโต และประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารดีกว่าด้วย ส่วนโคที่มีกระดูกหน้าแข้งเล็ก แสดงว่าโคตัวนั้นมีกระดูกและโครงร่างเล็ก

๒.ระยะห่างระหว่างกระดูกเชิงกรานกับกระดูกก้นกบมาก ทำให้โคตัวนี้มีสัดส่วนสะโพกยาว และมีเนื้อส่วนที่มีราคาแพงมาก ส่วนโคที่มีระยะห่างระหว่างกระดูกเชิงกรานกับกระดูกก้นกบน้อย เป็นโคที่มีสะโพกสั้น และมีเนื้อส่วนที่ขายได้ราคาแพงน้อย

๓.กระดุกกันกบควรรอยู่สูงและห่างจากกันมากๆ เป็นผลให้มีเนื้อส่วนท้ายมาก ซึ่งเนื้อส่วนท้ายมีราคาแพงเช่นกัน ถ้ากระดุกกันกบอยู่ไม่ห่างกัน เนื้อส่วนท้ายจะน้อย

๔.แนวสันหลังตรง และยาว หรืออีกนัยหนึ่งคือ ลำตัวยาว และลำตัวไม่ลีบนัก ซึ่งปกติส่วนครึ่งล่างของกลางลำตัวโคจะมีเนื้อน้อยและราคาต่ำ การตอนการตอน เป็นวิธีทำให้โคไม่สามารถสร้างฮอร์โมนเพศได้ เพื่อจุดประสงค์ทำให้โคน้ำหนักเพิ่มได้เร็ว รวมถึงเหตุผลอื่น ได้แก่

๑.เพื่อความสะดวกในการเลี้ยงดู กล่าวคือ ถ้าเลี้ยงโคที่ไม่ได้ตอนหลายตัวในคอกเดียวกันจะเกิดปัญหาชีวิตกันเป็นแผล และคอกพัง ถ้าตอนแล้วปัญหานี้จะลดน้อยลง

๒.ทำตามตลาดต้องการ กล่าวคือ ตลาดชั้นสูงและตลาดพื้นบ้านในภาคกลาง จะต้องการเนื้อโคที่มีไขมันมาก โคที่ไม่ตอนจะไม่มีไขมันหรือถ้ามีก็น้อยมาก ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด อย่างไรก็ตามโคในภาคใต้หรือตลาดมาเลเซีย นิยมโคที่ไม่ตอนมากกว่าโคที่ตอนแล้ว

การตอนโคควรทำตั้งแต่เริ่มขุน ถ้าหากทำการตอนระยะหลังเมื่อโคอ้วนแล้วจะทำให้โคบอบซ้ำมาก และอาจจะชะงักการการเติบโตไประยะหนึ่ง

อาหาร และการให้อาหาร

๑.อาหารชั้น

อาหารชั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการเลี้ยงโคขุน เนื่องจากเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่สูงกว่าอาหารปกติที่โคกิน เช่น อาหารหยาบทั่วไป เนื่องจาก การขุนโคมีระยะการเลี้ยงขุนเพียงไม่กี่เดือน ซึ่งต้องทำให้โคน้ำหนักเพิ่มขึ้นให้เร็วที่สุด อาหารชั้นอาจได้จากอาหารสำเร็จรูปตามท้องตลาด และการหาวัตถุดิบมาผสมเอง แต่โดยทั่วไปเกษตรกรมักหาแหล่งวัตถุดิบมาผสมเป็นอาหารชั้นใช้เอง เช่น ข้าวโพด รำ และปลายข้าว กากมันสำปะหลัง กระดุกป่น กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง ใบกระถิน ยูเรีย รวมถึงผงแร่ธาตุ เช่น แคลเซียม และฟอสฟอรัส เป็นต้นการผสมอาหารชั้น ควรนำเอาวัตถุดิบที่ใช้น้อยเช่น ยูเรีย เกลือ กระดุกป่น และวิตามิน ผสมกับอาหารประเภทพลังงานเพียง ๒๐-๓๐ กิโลกรัม ก่อน แล้วค่อยนำส่วนผสมอื่นเข้ามาผสม เพื่อให้วัตถุดิบที่มีปริมาณน้อยกระจายในวัตถุดิบอื่นได้อย่างทั่วถึงการจัดเตรียมอาหารชั้นอาหารชั้นประกอบด้วย อาหารประเภทพลังงาน อาหารประเภทโปรตีน เกลือแร่ วิตามิน และสารเสริมต่างๆ วัตถุดิบที่ต้องใช้ปริมาณมากที่สุด คือ อาหารพลังงาน เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ปลายข้าว รำ และมันสำปะหลัง การที่จะเลือกใช้ชนิดใดนั้นขึ้นกับราคาในขณะนั้น และความสะดวกในการจัดหาสำหรับอาหารโปรตีนที่นิยมใช้ คือ ใบกระถิน และยูเรีย แต่การใช้ยูเรียมีข้อจำกัด คือ สามารถใช้ยูเรียได้ไม่เกิน ๓ เปอร์เซ็นต์ของอาหารชั้น และต้องผสมให้เข้ากันดี มิฉะนั้นแล้ว ถ้าโคตัวใดได้รับยูเรียเข้าไปมากเกินไปก็จะถึงตายได้ และควรใช้กับโคที่มีตั้งแต่อายุ ๗ เดือนขึ้นไป ส่วนเกลือป่น และกระดุกป่น จำเป็นต้องมีอยู่ในอาหารชั้นประมาณ ๑-๒ เปอร์เซ็นต์ ถ้าโคกินฟางเป็นอาหารหลัก อาจเพิ่มแคลเซียมจากเปลือกหอย หรือปูนมาร์ล ๐.๕% วิตามินส่วนใหญ่จุลินทรีย์ในกระเพาะสามารถสังเคราะห์ขึ้นมาอย่างเพียงพอ ยกเว้นวิตามินเอซึ่งร่างกายต้องการในปริมาณมาก อาจต้องเสริมลงในอาหารชั้นบ้าง แต่ถ้าโคกินหญ้าสด หรืออาหารชั้นที่มีข้าวโพด และใบกระถินอยู่พอควรก็ไม่ต้องเติม ส่วนรำเป็นอาหารที่ดี แต่มีปัญหาเรื่องการหีน จึงไม่ควรใช้รำเกิน ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ข้าวโพด และข้าวฟ่างที่ใช้ผสมอาหารควรบดเพียงหยาบๆ หรือเพียงบิให้แบนยิ่งดี

๒.อาหารหยาบ

หญ้าสด คือ อาหารหยาบที่เป็นอาหารหลักของโค โดยหญ้าสดเป็นแหล่งเยื่อใยที่ช่วยระบบย่อยอาหาร แหล่งวิตามิน และแร่ธาตุต่างๆ และจำเป็นอย่างยิ่งที่โคต้องกินหญ้าในทุกวัน เนื่องจาก หญ้าเป็นแหล่งอาหารสำคัญของจุลินทรีย์ในกระเพาะของโค หญ้าสดควรให้อ่อนมีอายุประมาณ ๑๕ ถึง ๒๑ วัน

แหล่งของหญ้าอาจเป็นหญ้าที่หาได้จากท้องไร่ปลายนา โดยเฉพาะในฤดูฝนจะมีปริมาณที่เพียงพอ และหาได้ง่าย แต่หากเป็นฤดูแล้งมักจะขาดแคลน ทั้งนี้ สามารถแก้ปัญหาด้วยการปลูกหญ้าในแปลง แต่อาจต้องใช้น้ำเพื่อการดูแลมากขึ้น โดยเฉพาะในฤดูแล้ง หญ้าที่ควรปลูกเลี้ยงโคขุน คือ หญ้าขน หญ้ารูซี่ และหญ้างินนี่

นอกจากนั้น วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหรือใบพืชบางชนิดก็ถือเป็นแหล่งอาหารหยาบที่สามารถหาได้ง่าย เช่น ฟางข้าว เปลือกสับปะรด ใบข้าวโพด ใบกระถิน ใบมันสำปะหลัง ยอดอ้อย ต้นกล้วย เป็นต้น ซึ่งอาหารเหล่านี้ก็สามารถทดแทน และเป็นแหล่งอาหารเสริมจากหญ้าได้เป็นอย่างดี

๓.กากน้ำตาล

กากน้ำตาลเป็นผลพลอยได้จากการหีบอ้อย ซึ่งกากน้ำตาลอุดมไปด้วยอาหารประเภทแป้ง มีรสหวาน สัตว์ชอบกิน แต่มีโปรตีนน้อยมาก การให้โคกินจะไม่ให้ผสมกับน้ำ แต่จะใช้ราดใส่ในอาหารหยาบหรืออาหารข้น เช่น ราดผสมฟาง ราดผสมกับอาหารข้น เป็นต้นกากน้ำตาลให้พลังงานสูง แต่ไม่ควรให้เกิน ๒๐% เพราะจะทำให้โคท้องร่วง เนื่องจากมีโพแทสเซียมอยู่มาก มันสำปะหลังเป็นอาหารที่โคชอบกินมาก ส่วนสารเสริมต่างๆ ได้แก่ สารเร่งการเจริญเติบโต เช่น รูเมนซิน และยาปฏิชีวนะ ก็อาจใช้ตามความจำเป็น

การเจริญเติบโตจากเริ่มขุนกระทั่งส่งตลาด มี ๓ ระยะดังนี้

ระยะที่ ๑

เป็นการเพิ่มการเจริญเติบโตของกระดูก ทำให้มีโครงร่างใหญ่พร้อมรับเนื้อ และมันที่จะสะสมในการขุนระยะต่อไป โครงร่างที่ใหญ่จะใช้เวลาในการสะสมเนื้อและไขมันนานกว่าโคที่มีโครงร่างเล็กกว่า

ระยะที่ ๒

เป็นการสะสมกล้ามเนื้อทั่วร่างกายที่สำคัญ คือ สันในสันนอก หัวไหล่ สะโพก หากพบว่าโคตัวใดขุนมาถึงระยะนี้คือประมาณ ๓ เดือน แล้วโคยังมีลักษณะไม่เหมาะสมควรตัดออกขายเป็นโคมัน ไม่ควรเก็บไว้ขุนต่อเพราะจะไม่มีกำไรลักษณะไม่เหมาะสมดังกล่าว มี ๒ ประการคือ

- ผอม แสดงว่าโคพันธุ์ไม่ดี เลี้ยงไม่โต อาจเนื่องมาจากเป็นโคที่มีโครงร่างใหญ่เกินไปหรือไม่ก็โคลักษณะไม่ดี
- อ้วนกลม แสดงว่าโคมีโครงร่างเล็กเกินไป เลี้ยงเพียง ๔ เดือนก็กลมเสียแล้วทำให้น้ำหนักส่งตลาดต่ำเกินไป ได้ราคาไม่ดีเท่ากับโคโครงร่างใหญ่

ระยะที่ ๓

เป็นการสะสมไขมันได้แก่ ไขมันหุ้มตัว และไขมันแทรกกล้ามเนื้อที่พร้อมส่งตลาดจะมีความกลมจนเห็นได้ชัด โดยเฉพาะบริเวณสะโพกและโคนหาง จะปรากฏมีก้อนไขมัน ๒ ก้อนอยู่ข้างโคนหาง สวาบไม่บวม เนื้อแน่น หาดปล่อยเกินระยะนี้ไป โคจะกินแต่อาหารแต่จะไม่โต และเนื้อจะยุบไม่เต่งตึง ควรรีบจับขายทันที โคขุนที่ดี ควรมีไขมัน(ไขมันหุ้มสันนอก)ที่วัดจากกลางหลังหนาไม่ต่ำกว่า ๑.๕ เซนติเมตร

ฐานข้อมูลด้านอาชีพเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน ตำบลดอนโพธิ์ทอง

“โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

นายสุชาติ หงูทา บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลดอนโพธิ์

ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ตำบลดอนโพธิ์ทอง

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนิน“โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

นายชัญญา ทับโชติ อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๙ หมู่ที่ ๑
ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ของตำบลดอนโพธิ์ทอง
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕
ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.ชื่อโครงการ โครงการเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๒.หลักการและเหตุผล

ตามที่ ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนโค-กระบือลดลงอย่างน่าใจหาย เนื่องจากการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกเพิ่มมากขึ้น แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือกลับลดจำนวนลง ด้วยสาเหตุสำคัญ เพราะมีพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้อยลง ประกอบกับแรงงานภาคเกษตรกรรมปรับเปลี่ยนมาเป็นแรงงานภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เป็นอีกโครงการหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงโค-กระบือเพื่อจะได้มีโค-กระบือเป็นของตนเองและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งหากมีการบูรณาการองค์ความรู้และกิจกรรมทุกภาคส่วน รวมทั้งการเพิ่มจำนวนโค-กระบือที่สนับสนุนให้เกษตรกรตามโครงการ จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตโค-กระบือ และส่งผลให้เกิดประโยชน์จากการเลี้ยงโค-กระบืออย่างครบวงจร อันจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนในการเพิ่มประชากรโค-กระบือในประเทศ และเกษตรกรในโครงการได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่”

โคเนื้อในประเทศไทยลดลงเป็นอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จาก 8.03 ล้านตัวในปี 2549 คงเหลือ 4.31 ล้านตัว ในปี 2557 เนื่องจากความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากความต้องการของประชากรในประเทศ นักท่องเที่ยวต่างประเทศ และความต้องการของตลาดต่างประเทศในขณะที่การผลิตโคเนื้อของประเทศไม่เพียงพอความต้องการ โดยเฉพาะการผลิตโคเนื้อต้นน้ำที่ต้องใช้เงินลงทุนต่อฟาร์มสูงและระยะเวลาคืนทุนใช้เวลานาน (ใช้เวลาประมาณ 3 ปีในการให้ผลตอบแทน) ทำให้เกษตรกรหันไปประกอบอาชีพเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่ผลผลิตมีราคาสูง คืนทุนเร็ว หรือรัฐบาลประกันรายได้ ส่งผลให้จำนวนโคเนื้อลดลงเป็นอย่างมากจนในปัจจุบันเกิดปัญหาการขาดแคลนโคเนื้อ เกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อต้นน้ำส่วนใหญ่ไม่มีกำลังซื้อแม่โคเนื้อมาเลี้ยงได้เนื่องจากมีราคาแพง ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการผลิตโคเนื้อทั้งระบบของประเทศ

ที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาการผลิตโคเนื้อ มีการจัดทำโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อในหลายโครงการ โดยให้เกษตรกรกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากผลตอบแทนการเลี้ยงโคเนื้อไม่ทันกับภาระหนี้สินที่เกิดขึ้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้กำหนดให้การเพิ่มจำนวนแม่โคเนื้อเป็นนโยบายเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั่วประเทศ โดยมอบหมายให้กรมปศุสัตว์ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์และสหกรณ์โคเนื้อทั่วประเทศจัดทำโครงการ “ฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ” เพื่อสร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่สร้างรายได้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อในฟาร์มที่มีโรงเรือนขนาดพอดีกับจำนวนโค และปลูกพืชอาหารสัตว์หรือมีแหล่งพืชอาหารสัตว์เพียงพอต่อความต้องการ

-๒-...ของโคแทน/....

ของโคแทนการเลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็มหญ้าทั่วไป ซึ่งการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงดังกล่าวจะทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากมูลโคได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิเช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และพลังงานทดแทน เป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งของเกษตรกรนอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอื่น

โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพเป็นโครงการบูรณาการงานร่วมกันของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงาน ใช้งบประมาณจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจัดหาปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร (แม่โคเนื้อพันธุ์ดีรายละเอียด 5 ตัว โรงเรือน และการจัดการอาหารสัตว์) ผ่านการกู้ยืมเงินของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่เกษตรกรเป็นสมาชิก เป็นวงเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ปลอดการชำระหนี้เงินต้นและปลอดดอกเบี้ยในช่วงระยะเวลา 3 ปีแรก ซึ่งจะช่วยลดภาระทางการเงินและการจ่ายค่าดอกเบี้ยของเกษตรกรในช่วงเวลาที่โคเนื้อยังไม่ให้ผลผลิต เกษตรกรจะมีรายได้อย่างสม่ำเสมอจากการใช้มูลโคผลิตปุ๋ยอินทรีย์และพลังงานทดแทน นอกเหนือจากผลผลิตโคเนื้อ สร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรและความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร ส่งเสริมการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรรายย่อยที่เป็นต้นน้ำของห่วงโซ่การผลิตโคเนื้อของประเทศ

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มแก่ครัวเรือน
- ๓.๒ เพื่อรวมกลุ่มการผลิต
- ๓.๓ เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- ๓.๔ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในครัวเรือน
- ๓.๖ เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ
- ๓.๗ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนโคเนื้อ
- ๓.๘ เพื่อส่งเสริมอาชีพด้านปศุสัตว์และเพิ่มทางเลือกอาชีพให้แก่เกษตรกร

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ เกษตรกรผู้สนใจเลี้ยงโคขุน ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๕. วิธีการดำเนินการ

- ๕.๑ เสนอโครงการต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง
- ๕.๒ ประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเกษตรกรผู้สนใจเลี้ยงโคขุน และประชาชนที่สนใจ
- ๕.๓ รายงานประเมินผลการดำเนินโครงการฯ

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๗. สถานที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่เขตตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๘. งบประมาณ/...

๘. งบประมาณ

- ไม่ใช้งบประมาณ -

๙. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ๙.๑ สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑๐.๑ สร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่สร้างรายได้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน
- ๑๐.๒ เพิ่มผลผลิตโคเนื้อและความมั่นคงทางอาหาร สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและประเทศ
- ๑๐.๓ เป็นแหล่งวัตถุดิบผลิตปุ๋ยอินทรีย์และพลังงานทดแทนของประเทศ
- ๑๐.๔ สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ
- ๑๐.๕ เพิ่มศักยภาพระบบการผลิตโคเนื้อของประเทศ

ผลผลิต (Output)

1. สร้างอาชีพการเลี้ยงโคเนื้ออย่างยั่งยืนแก่เกษตรกรรายย่อย
2. เพิ่มแม่โคเนื้อพันธุ์ดีเข้าสู่ระบบการผลิตโคเนื้อของประเทศ
3. ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากมูลโค
4. เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากมูลโคผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงดินหรือผลิตก๊าซชีวภาพเพื่อใช้หุงต้มในครัวเรือน

ผลลัพธ์ (Outcome)

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ลดภาระเรื่องเงินลงทุนและการจ่ายค่าดอกเบี้ยในช่วงระยะเวลาที่โคเนื้อยังไม่ให้ผลผลิต และสร้างรายได้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน ทั้งรายได้จากการจำหน่ายมูลโคสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และรายได้จากการผลิตลูกโคเนื้อจำหน่ายหรือเลี้ยงขุนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งผลตอบแทนที่ได้มีความคุ้มค่าและจงใจให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพผสมผสานกับอาชีพเกษตรกรรมอื่นๆ
2. สร้างความมั่นคงทางอาหารด้านโคเนื้อ แก้ไขปัญหาขาดแคลนโคเนื้อแม่พันธุ์ที่จะผลิตลูกโคเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตโคเนื้อของประเทศ
3. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อให้สอดคล้องกับข้อจำกัดด้านพื้นที่และสถานการณ์แรงงานของประเทศ และเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากมูลโคได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลโคปรับปรุงคุณภาพดินสำหรับเพาะปลูกพืชอื่นๆ ได้ ลดต้นทุนค่าปุ๋ยและมีผลผลิตจากพืชอื่นเพิ่มขึ้น
5. ลดการนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตและเนื้อโคชำแหละ รวมถึงปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ
6. สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เครือข่ายและธุรกิจสหกรณ์โคเนื้อ เชื่อมโยงมูลค่าตลอดห่วงโซ่การผลิต (Value Chain) โคเนื้อทั้งระบบ

-๔-

ผลกระทบ (Impact)

เชิงบวก

1. ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่เหมาะสมเป็นพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ ไม่น้อยกว่า 5,000 ไร่
2. สร้างอาชีพการปลูกพืชอาหารสัตว์และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร
3. ลดความเสี่ยงการเกิดโรคระบาดสัตว์จากการลักลอบนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตและเนื้อโคชำแหละ

โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ทำนา) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕
ในเขตพื้นที่ตำบลอนโฑธิทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.ชื่อโครงการ “โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ทำนา) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

ในเขตพื้นที่ตำบลคอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมา เกษตรกรที่สามารถดำรงอยู่ในวิถีเกษตรกรรมทางเลือก ต้องต่อสู้ดิ้นรนในสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยไม่ยอมให้ถูกชักจูงไปตามกระแสเกษตรเชิงเดี่ยวแผนใหม่ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ด้วยความเข้าใจในบริบทของความเปลี่ยนแปลงที่เป็นสัจธรรมและต้องเรียนรู้ต่อความเปลี่ยนแปลงจนเกิดเป็นกระบวนการทัศนเกษตรกรรมทางเลือก สามารถถ่ายทอดออกสู่สังคมเกษตรกรรมเป็นวงกว้าง ให้สามารถเรียนรู้และผสมผสานความรู้ชุดใหม่ ที่เป็นภูมิคุ้มกันให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตในสังคมทันสมัยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการน้อมนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นเครื่องนำทาง

การพัฒนาเกษตรกรรมทางเลือกตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ กำหนดแนวคิด และทิศทางการพัฒนาประเทศโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญกับการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้มุ่งเน้นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ และเร่งสร้างภูมิคุ้มกัน ในประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้ประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเกษตรกร โดยนาระบบการทำการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลของมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศ โดยจะช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในไร่นา ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้มากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีผลตอบแทนที่จะทำให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาราคาและผลผลิตข้าวตกต่ำในพื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว
- ๒) เพื่อส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกให้แพร่หลายสู่เกษตรกร เพื่อให้ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓) เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง มีความมั่นคงทางด้านอาหารอย่างเพียงพอและยั่งยืน

-๒-

๓. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ตำบลคอนโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๑ - หมู่ที่ ๖ ตำบลคอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๔. เป้าหมาย

เกษตรกร ชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลคอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๕. วิธีการดำเนินงาน

๕.๑ การบริหารโครงการ

๑) กำหนดพื้นที่เป้าหมาย และจัดทำบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ โดยจากการซ้อนทับ (Overlay) ข้อมูลแผนที่ความเหมาะสมกับศักยภาพการผลิตของพื้นที่ (Zoning) กับฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๕/๕๖ มีพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (N) ภายใต้เงื่อนไขคือ พื้นที่นาของชาวนาที่มีเอกสารสิทธิ์ถือครองไม่เกิน ๑๕ ไร่ และอยู่นอกเขตชลประทาน พบว่า ชาวนาที่มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการจำนวน ๔๐ จังหวัด ๔๗๒ อำเภอ ๒๑๓,๓๐๙ ครัวเรือน

๒) กำหนดกลุ่มชาวนา ในพื้นที่เป้าหมาย ๔๐ จังหวัด ๔๗๒ อำเภอ โดยให้อำเภอดำเนินการ อำเภอละ ๑ กลุ่ม กลุ่มละ ๒๐ ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น ๙,๔๔๐ ครัวเรือน

๓) จัดทำคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการและเอกสารคำแนะนำสำหรับชาวนาในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับเป็นเกษตรกรกรมทางเลือก

๔) จัดประชุมชี้แจง สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดประชุมชี้แจงโครงการให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอเพื่อรับทราบวัตถุประสงค์โครงการและแนวทางการดำเนินงาน

๕) รับสมัครชาวนาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ สำนักงานเกษตรอำเภอรับสมัครชาวนาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) เพื่อรวมกลุ่มและจัดทำแผนการผลิต (จำนวน ๒๐ ครัวเรือนต่อกลุ่ม) โดยมีเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ ๔ ข้อ ดังนี้

- (๑.) เป็นชาวนาที่มีเอกสารสิทธิ์เป็นของตนเอง
- (๒.) มีภูมิลำเนาและที่ตั้งแปลงอยู่ในชุมชนเดียวกัน
- (๓.) มีพื้นที่ดำเนินการ ๓ ไร่
- (๔.) มีแหล่งน้ำสำรอง

กรณีที่มีชาวนาสมัครใจเข้าร่วมโครงการ เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด ให้พิจารณาคัดเลือกชาวนา โดยให้ความสำคัญกับผู้นำด้านเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนชาวบ้าน และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นลำดับแรก

กรณีที่มีชาวนาสมัครใจเข้าร่วมโครงการ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้จังหวัดพิจารณาคัดเลือกชาวนาที่มีพื้นที่นาในหมู่บ้านข้างเคียงในบัญชีรายชื่อที่กรมส่งเสริมการเกษตรจัดส่งให้ และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ที่กำหนดเข้าร่วมกลุ่ม

-๓-

๖) จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แปลงส่งเสริมเกษตรกรกรมทางเลือก ขนาดกว้าง ๑.๒๐ x ๑.๕๐ เมตร กลุ่มละ ๑ ป้าย จำนวน ๔๗๒ ป้าย

๗) ติดตามประเมินผล โดยให้หน่วยงานรับผิดชอบในส่วนกลาง เขต และจังหวัด กำกับและติดตามการดำเนินงานโครงการ ส่วนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประเมินผลโครงการ

๕.๒ การพัฒนากลุ่ม

๑) ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มชาวนาเกษตรกรกรมทางเลือก โดยพิจารณารวบรวมและคัดเลือกชาวนา ที่มีความสนใจการทำเกษตรกรกรมทางเลือก มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขโครงการ และสมัครใจเข้าร่วม

โครงการ จำนวน ๒๐ ครัวเรือนต่อกลุ่ม อำเภอละ ๑ กลุ่ม เพื่อเตรียมการจัดตั้งเป็นกลุ่มชาวนาเกษตรกรรม ทางเลือกที่มี ส่วนร่วมในการคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการวางแผน ปฏิบัติ ตัดสินใจแก้ไขปัญหา และแบ่งปัน ผลประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้กลุ่มมีอำนาจในการต่อรองเพื่อการผลิตการตลาดและการจัดการต่าง ๆ

๒) สนับสนุนกลุ่มให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่กำหนด วัตถุประสงค์ของการตั้งกลุ่ม วางแผน ประสานงาน ดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม การจัดการที่เกี่ยวข้อง และ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการ คัดเลือกตัวแทนอย่างอิสระจำนวน ๕ คน ประกอบด้วย ๑) ประธาน ๒) รองประธาน ๓) เลขานุการ ๔) เภรัญญิก และ ๕) ประชาสัมพันธ์

๓) จัดทำแผนการผลิตและการตลาด โดยให้กลุ่มชาวนาเกษตรกรรมทางเลือกมีการจัดเวทีเพื่อ การวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตการตลาด ปัญหาภายในชุมชน และความต้องการของสมาชิก แล้วกำหนด เป็นแผนการผลิตที่เชื่อมโยงกับแผนการตลาดของสมาชิกทุกคนและของกลุ่มแบบเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดย คำนึงถึงระบบการปลูกพืชหมุนเวียนที่สามารถสร้างแหล่งอาหารของครัวเรือน ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้ สามารถขายสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องทั้งรายได้รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี รวมทั้งกำหนดปฏิทิน การปลูกพืชให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า ลดการใช้สารเคมี ใช้ แรงงานของครอบครัวและ/หรือช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม เพื่อมุ่งเน้นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และลดการพึ่งพาจากภายนอกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔) คัดเลือกจุดเรียนรู้ของกลุ่มชาวนาเกษตรกรรมทางเลือก โดยให้สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกัน คัดเลือก “แปลงเกษตรกรรมทางเลือก” ของสมาชิกที่เจ้าของแปลงมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำใฝ่เรียนรู้ สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้ผู้อื่น และเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นได้ จำนวน ๑ จุด เพื่อใช้เป็นจุดศูนย์กลางใน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งใช้เป็นจุดติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ

๕) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ณ จุดเรียนรู้ของกลุ่ม เพื่อให้เป็นเวทีของสมาชิกใน การร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็น รับทราบสถานการณ์ ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งของกลุ่ม

-๔-

๖) อบรมถ่ายทอดความรู้ ให้กับกลุ่มชาวนาเกษตรกรรมทางเลือกโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัดประสานงานหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวมทั้งหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อบูรณาการจัด ฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ และสนับสนุนกิจกรรมเกษตรกรรมทางเลือกแบบยั่งยืน เช่น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เทคโนโลยีการผลิตพืช สัตว์ ประมง การทำบัญชีฟาร์ม และการตลาด โดยจัดการฝึกอบรม ณ จุด เรียนรู้ที่กำหนด

เพื่อให้เกิดแปลงเกษตรกรรมทางเลือกต้นแบบและเป็นแปลงแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของสมาชิกภายในกลุ่มฯ การดำเนินงานโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ กำหนดการสนับสนุนชาวนา ที่ต้องการปรับเปลี่ยนกิจกรรมจากการทำนาเป็นการทำเกษตรกรรมทางเลือกในพื้นที่เป้าหมายดังกล่าว คือ จัดทำแปลงเกษตรกรรมทางเลือกจำนวน ๒๐ ครัวเรือนต่ออำเภอ (๑ กลุ่ม) โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วนในพื้นที่ ๓ ไร่ต่อครัวเรือน ๆ ละ ๔,๐๐๐ บาท เพื่อส่งเสริมการจัดทำแปลงเกษตรกรรมทางเลือกให้เกิดเป็นรูปธรรม ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้เป็นตัวอย่งการเรียนรู้ของชาวนาภายในชุมชนได้

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๖๕

๗. งบประมาณ

-ไม่มีงบประมาณ-

๘. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

-สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ชาวนาที่ปลูกข้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสม แบ่งพื้นที่หรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมเข้าสู่เกษตรกรรมทางเลือก
- ๒) มีแปลงส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกที่เข้มแข็งและยั่งยืนสามารถขยายผลในชุมชนได้

๑๐. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ชาวนาที่ได้รับผลกระทบจากราคาและผลผลิตตกต่ำมีทางเลือกในการประกอบอาชีพการเกษตร

-๕-

- ๒) มีแหล่งเรียนรู้ให้ชาวนาได้สามารถนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเองได้
- ๓) ลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีอาหารไว้บริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ
- ๔) ลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก ชาวนาสามารถพึ่งพาตนเอง สร้างสมดุลทางธรรมชาติในระยะยาว และทำให้ระบบนิเวศของชุมชนดีขึ้น

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง โทร. ๐-๓๕๔-๔๖๖๗-๘
ที่ สพ ๗๒๙๐๑/๑๒๒ วันที่ ๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติจัดทำ “โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ทำนา) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่
ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เรียน นายองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ร่วมกับ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ผู้นำชุมชน ร่วมกับเกษตรกร และประชาชนผู้สนใจปลูกข้าว ในเขตพื้นที่ตำบลดอน
โพธิ์ทอง ดำเนินการจัด “โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ทำนา) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่

ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ การส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเกษตรกร โดยนำระบบการทำเกษตรที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลของมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศ โดยจะช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในไร่นา ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้มากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีผลตอบแทนที่จะทำให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ การเกษตรได้อย่างยั่งยืน เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้ เกิดรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอาชีพส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เป็นอาชีพได้นั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทองจึงขออนุมัติ “โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ทำนา) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ของ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาราคาและผลผลิตข้าวตกต่ำในพื้นที่ ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว เพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม ทางเลือกให้แพร่หลายสู่เกษตรกร เพื่อให้ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตาม แนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง มีความมั่นคง ทางด้านอาหารอย่างเพียงพอ และยั่งยืน

คู่มือ เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่

ฐานข้อมูลด้านอาชีพเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ตำบลดอนโพธิ์ทอง อ.เมืองสุพรรณบุรี

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

ในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ฐานข้อมูลด้านอาชีพเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ ตำบลดอนโพธิ์ทอง อ.เมืองสุพรรณบุรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง (สำนักปลัดฯ) โทร. ๐-๓๕๔-๔๖๖๗-๘

ที่ สพ ๗๒๙๐๑/๓๒

วันที่ ๑๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนิน “โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว” ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมือง
สุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลดอนโพธิ์ทอง

“โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว” ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมือง สุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕” ซึ่งมีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง สรุปได้ดังนี้

๑. นายเจตน์ สกุศลเรือง บ้านเลขที่ ๓๔๔/๑ หมู่ ๕ ตำบลดอนโพธิ์ทอง
๒. นางสาวประทุม อ่ำเกิด บ้านเลขที่ ๓๔๔ หมู่ ๕ ตำบลดอนโพธิ์ทอง
๓. นางสาวสลักจิต สกุศลเรือง บ้านเลขที่ ๓๔๔/๓ หมู่ ๕ ตำบลดอนโพธิ์ทอง

ประโยชน์ของการทำนา

๑. ช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตมากขึ้น เพราะการให้ปุ๋ยจุลินทรีย์จะทำให้ผลผลิต ๘๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยต้นทุนในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพียงแค่ประมาณ ๒๐๐ บาท ต่อไร่ โดยอาจจะต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากในตอนแรก แต่จะค่อย ๆ ลดลงเมื่อสภาพดินดีแล้ว ในขณะที่การใช้ปุ๋ยเคมีจะได้ผลผลิตประมาณ ๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยต้นทุนการผลิตประมาณ ๔๐๐ บาท ต่อไร่ และต้องเพิ่มปริมาณปุ๋ยให้มากขึ้นในทุก ๆ ปี
๒. ได้สภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์กลับคืนมา ดินร่วนซุย รากข้าวชอบไชหาอาหารง่าย กบ กุ้ง ปลา ชุกชุม มีสุขภาพชีวิตที่ดี มีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค

- นาข้าวอินทรีย์ มูลนิธิขวัญข้าว
- นาข้าวอินทรีย์ คนรักษ์ แม่โพสพ

การทำนาอินทรีย์

๑. การเตรียมดินแปลงเพาะกล้า (หลังจากที่แช่น้ำเมล็ดพันธุ์)

- นำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปแช่ EM (EM + น้ำ ๕๐๐ เท่า)ไว้ ๑ ชม. นำมาผึ่งแดด
- นำไปหว่านในแปลงเพาะกล้า วิธีนี้จะทำให้ ต้นกล้าแข็งแรง ถอนง่าย

๒. การเตรียมดิน

- อย่าใส่ปุ๋ยหมักก่อนไถหรือคราด เพราะจะทำให้รากลึกถอนยาก
- ควรใส่ปุ๋ยหมัก โบกาฉิ หลังกจากเตรียมพื้นที่แล้ว โรยโบกาฉิให้ทั่ว แล้วใช้ไม้ยาว ๆ เกลี่ยปุ๋ยเข้าพื้นดินให้ทั่วก่อน ถอนกล้า
- หว่านโบกาฉิ ๑กำมือ ต่อ ตารางเมตร
- ฉีดพ่น EM หลังจกเตรียมดินเพาะกล้า
- อายุกล้าปักดำ ไม่ควรมากเกินไป ระยะที่เหมาะสม ๑๕ - ๒๐ วัน

-๒-

๓. แปลงนาดำ

- หว่านโบกาฉิ ๑๐๐ กก./ไร่ (ใส่โบกาฉิก่อนไถคราด รากข้าวจะหยั่งได้ลึกไม่ล้มง่าย)
- ฉีด EM ขยาย ไร่ละ ๒๐ -๓๐ ลิตร ผสมน้ำ ๕๐๐- ๑,๐๐๐ เท่า
- ควรใส่โบกาฉิก่อนไถคราด แล้วหมักไว้ ๑๕ วัน ถ้ามีหญ้าออกให้ฉีดพ่น EM ขยาย และไถคราดอีกครั้ง เพื่อปราบหญ้า แล้วลงมือปักดำ
- ไม่ควรใส่โบกาฉิอีก หากจำเป็นต้องใส่โบกาฉิ ต้องใส่หลังจากที่ปักดำเสร็จ ๑ เดือน การเพิ่มโบกาฉิบ่อย ๆ ข้าวจะงาม มีใบเยอะ หรือล้มง่าย และจะได้ผลผลิตน้อย

๔. การบำรุงรักษา

- ฉีด EM ขยาย ๑๕ วัน / ครั้ง (เป็นการบำรุง ต้นใบ)
- ฉีดเพื่อป้องกันศัตรูพืช สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

- ข้าวเมื่อออกรวงแล้ว ฉีดพ่น EM สด (EMที่ไม่ผสมกากน้ำตาล) ** หากใช้ EM ขยาย จำทำให้เมล็ดข้าวไม่สวย
- ฉีดพ่นสารสกัดพืชหมักเสมอ (สารสกัดพืชหมัก คือ สะเดา ตะไคร้) จำทำให้ได้ผลผลิตและต้นข้าวแข็งแรงดี เพราะปราศจากศัตรูพืช คือแมลง

ข้อควรคำนึง

๑. ใช้ฟางข้าวเป็นปุ๋ย / หญ้าสดไถกลบ ถือว่าเป็นการบำรุงดิน
๒. งดใช้ยาฆ่าแมลงเด็ดขาด เพราะถ้าหอยเชอร์รี่ไปกินจะทำให้หอยตาย
๓. หากอินทรีย์วัตถุน้อย ให้ใส่ปุ๋ยมูลสัตว์ด้วย
๔. ในปี แรก ๆ ให้ใส่โบกาฉิมาก ๆ ปีต่อ ๆ ไปก็ใส่ลดลง

หลังจากเก็บเกี่ยวข้าว

๑. ใส่โบกาฉิ ๒. ไถกลบฟางข้าว ๓. ฉีด EM หมักเอาไว้

สูตรปุ๋ยหมักใช้กับนาข้าว

๑. รำอ่อน ๑ ถึง ๒. มูลสัตว์ ๑ ถึง ๓. กากน้ำตาล ๒ ฝา ๔. EM ๑ ฝา ๕. น้ำเปล่า ๒ ลิตร ๖. แกลบดิบ ๑ ถึง

วิธีทำ

- นำกากน้ำตาล + EM มาพรมให้ชุ่ม
- นำฟ้ายางมาคลุม ๗ วัน แล้วพลิกกองปุ๋ย
- ๑๕ วัน สามารถนำไปใช้ได้

อัตราการใช้

- นาข้าว ๕๐ กก./ไร่ * ไม้ผล ๓ กก / ต้น

สารสกัดพืชหมัก น้ำหมักสะเดา / ข้า/ตะไคร้/ไหลแดง ใช้ไล่แมลงที่มารบกวนพืช และสร้างความเสียหายให้กับคุณลุง สาย ฉีดพ่นในอัตราส่วน ๑ต่อ ๒๐ลิตร

วิธีกำจัดเพลี้ยไฟในนาข้าว เพลี้ยไฟระบาดในช่วงที่อายุข้าวได้ประมาณ ๒สัปดาห์ และช่วงข้าวเริ่มแตกกอจะพบการระบาด สำหรับวิธีการกำจัดเพลี้ยไฟของคุณลุง สาย วงศ์ละคร มี ดังนี้

- ปล่อน้ำเข้าไปช่วงท่วมต้นในแปลงที่มีเพลี้ยไฟระบาด ๑วัน
- ระบายน้ำออกให้หมด
- ใช้ปูนขาวหว่านให้ทั่วทั้งแปลง ปล่อน้ำไว้ ให้แห้ง ๑วัน
- จากนั้นปล่อน้ำเข้าในแปลง

วิธีทำนาแบบต่างๆ

การทำนาข้าว หมายถึง การปลูกข้าว การปลูกข้าวในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น ๓ วิธีด้วยกัน ดังนี้

๑.ข้าวไร่

การปลูกข้าวไร่ หมายถึง การปลูกข้าวบนที่ดอนและไม่มีน้ำขังในพื้นที่ปลูก ชนิดของข้าวที่ปลูกก็เรียกว่า ข้าวไร่ พื้นที่ดอนส่วนมาก เช่น เขิงภูเขามักจะไม่มีระดับ คือ สูง ๆ ต่ำ ๆ จึงไม่สามารถไถเตรียมดินและปรับระดับได้ง่าย ๆ เหมือนกับพื้นที่ราบ เพราะฉะนั้นชาวนามักจะปลูกแบบหยอด โดยขั้นแรกทำการตัดหญ้าและต้นไม้เล็กออก แล้วทำความสะอาดพื้นที่ที่จะปลูกแล้วใช้หลักไม้ปลายแหลมเจาะดินเป็นหลุมเล็ก ๆ ลึกประมาณ ๓ เซนติเมตร ปากหลุมมีขนาดกว้างประมาณ ๑ นิ้ว หลุมนี้มีระยะห่างกันประมาณ ๒๕ x ๒๕ เซนติเมตร ระหว่างแถวและระหว่างหลุมภายในแถว ปกติจะต้องหยอดเมล็ดพันธุ์ทันทีหลังจากที่ได้เจาะหลุม โดยหยอด ๕-๘ เมล็ด

ต่อหลุม หลังจากหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวแล้วก็ใช้เท้ากลบดินปากหลุม เมื่อฝนตกลงมาหรือเมล็ดได้รับความชื้นจากดิน ก็จะงอกและเจริญเติบโตเป็นต้นข้าว เนื่องจากที่ดอนไม่มีน้ำขังและไม่มีการชลประทาน การปลูกข้าวไร่จึงต้องใช้น้ำฝนเพียงอย่างเดียว พื้นดินที่ปลูกข้าวไร่จะแห้งและขาดน้ำทันทีเมื่อสิ้นฤดูฝน ดังนั้นการปลูกข้าวไร่จะต้องใช้พันธุ์ที่มีอายุเบา โดยปลูกในต้นฤดูฝน และแก่เก็บเกี่ยวได้ในปลายฤดูฝน การปลูกข้าวไร่ ชาวนาจะต้องหมั่นกำจัดวัชพืช เพราะที่ดอนมักจะมีวัชพืชมากกว่าที่ลุ่ม เนื้อที่ที่ใช้ปลูกข้าวไร่ในประเทศไทยมีจำนวนน้อย และมีปลูกมากในภาคเหนือและภาคใต้ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางปลูกข้าวไร้น้อยมาก

๒. ข้าวนาดำ

การปลูกข้าวในนาดำ เรียกว่า การปักดำ ซึ่งวิธีการปลูกแบ่งออกได้เป็นสองตอน ตอนแรกได้แก่การตกกล้าในแปลงขนาดเล็ก และตอนที่สองได้แก่การถอนต้นกล้าเอาไปปักดำในนาผืนใหญ่ ดังนั้น การปลูกแบบปักดำอาจเรียกว่า indirect seeding ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๒.๑ การเตรียมดิน

การเตรียมดินสำหรับปลูกข้าวแบบปักดำ ต้องทำการเตรียมดินดีกว่าการปลูกข้าวไร่ ซึ่งมีการไถตะ การไถแปร และการคราด ปกติการไถและคราดในนาดำมักจะใช้แรงวัว ควาย หรือแทรกเตอร์ขนาดเล็กที่เรียกว่าควายเหล็ก หรือไถยนต์เดินตาม ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นที่นาดำนั้นได้มีคันนาแบ่งกันออกเป็นแปลงเล็ก ๆ ขนาดแปลงละ ๑ ไร่หรือเล็กกว่านี้ คันนามีไว้สำหรับกักเก็บน้ำ หรือปล่อยน้ำทิ้งจากแปลงนา นาดำจึงมีการบังคับน้ำในนาได้บ้างพอสมควร ก่อนที่จะทำการไถจะต้องรอให้ดินมีความชื้นพอที่จะไถได้เสียก่อน ปกติจะต้องรอให้ฝนตกจนมีน้ำขังในผืนนาหรือไขน้ำเข้าไปในนาเพื่อทำให้ดินเปียก

๒.๒ การตกกล้า

การตกกล้า หมายถึง การเอาเมล็ดไปหว่านในหังอก และเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นต้นกล้า เพื่อเอาไปปักดำ การตกกล้าสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกันคือ

๒.๒๑ การตกกล้าในดินเปียก

การตกกล้าในดินเปียก จะต้องเลือกหาพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินดีเป็นพิเศษ สามารถป้องกันนกและหนูที่จะเข้าทำลายต้นกล้าได้เป็นอย่างดี และมีน้ำพอเพียงกับความต้องการ การเตรียมดินก็มีการไถตะ ไถแปร และคราด ดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ต้องยกเป็นแปลงสูงกว่าระดับน้ำในผืนนานั้นประมาณ ๓-๕ เซนติเมตร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เมล็ดที่หว่านลงไปจมน้ำและดินนั้นเปียกชุ่มอยู่เสมอ จะเป็นการดียิ่งขึ้นถ้าแปลงนี้ได้แบ่งออกเป็นแปลงย่อยขนาดกว้าง ๕๐ เซนติเมตร และมีความยาวขนาบไปกับทิศทางลม ระหว่างแปลงเว้นช่องว่างไว้

-๔-

สำหรับดินประมาณ ๓๐ เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้ต้นกล้าถูกทำลายโดยโรคไหม้หรือแมลงบางชนิด เมล็ดพันธุ์ที่เอามาตากกล้าจะต้องเป็นเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ปราศจากเชื้อโรคต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จะต้องทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์เสียก่อน โดยแยกเอามาเฉพาะเมล็ดที่สมบูรณ์ และเอาเมล็ดที่ไม่สมบูรณ์ซึ่งมีน้ำหนักเบากว่าปกติทิ้งไปเอาเมล็ดที่ต้องการตกกล้าใส่ถุงผ้าไปแช่ในน้ำนาน ๑๒-๒๔ ชั่วโมง แล้วเอามาขึ้นมาวางไว้บนแผ่นกระดานในที่ที่มีลมถ่ายเทได้สะดวก และเอาผ้าหรือกระสอบเปียกน้ำคลุมไว้เวลาน ๓๖-๔๘ ชั่วโมง ซึ่งเรียกว่าการหุ้ม หลังจากที่ได้หุ้มเมล็ดไว้ครบ ๓๖-๔๘ ชั่วโมงแล้ว เมล็ดข้าวก็จะงอก จึงเอาไปหว่านลงบนแปลงกล้าที่ได้เตรียมไว้ ก่อนที่จะหว่านเมล็ดลงบนแปลงกล้า ควรใส่ปุ๋ยพวกที่ให้ธาตุไนโตรเจนและฟอสฟอรัสเสียก่อน และใช้ไม้กระดานลูบแปลงเพื่อกลบปุ๋ยลงไปบนดิน หากดินตื้นอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ย ปกติใช้เมล็ดพันธุ์จำนวน ๔๐-๕๐ กิโลกรัมต่อเนื้อที่แปลงกล้าหนึ่งไร่ เมื่อดันกล้ามีอายุครบ ๒๕-๓๐ วัน นับจากวันหว่านเมล็ด ต้นกล้าก็จะมีขนาดโตพอที่จะถอนเอาไปปักดำได้ การตกกล้าแบบนี้เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในการทำนาดำในประเทศไทย

๒.๒๒ การตกกล้าในดินแห้ง

การตกกล้าในดินแห้ง ในกรณีที่ชาวนาไม่มีน้ำเพียงพอสำหรับการตกกล้าในดินเปียก ชาวนาอาจทำการตกกล้าบนที่ดอนซึ่งไม่มีน้ำขัง โดยเอาเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ที่ยังไม่ได้เพาะในหังอก ไปโรยไว้ในแถวที่เปิดเป็นร่องเล็ก ๆ ขนาดแถวยาวประมาณ ๑ เมตร จำนวนหลายแถว แล้วกลบด้วยดินเพื่อป้องกันนกและหนู หลังจากนั้นก็รดน้ำแบบรดน้ำฝักวันละ ๒ ครั้ง เมล็ดก็จะงอกขึ้นมาเป็นต้นกล้าเหมือนกับการตกกล้าในดินเปียก ปกติใช้เมล็ดพันธุ์จำนวน ๗-๑๐ กรัมต่อหนึ่งแถวที่มีความยาว ๑ เมตร และแถวห่างกันประมาณ ๑๐ เซนติเมตร หลังจากโรย

เมล็ดและกลบดินแล้วควรว่านปุ๋ยพวกที่ให้ธาตุไนโตรเจนและฟอสฟอรัสลงไปด้วย

๒.๒๓การตกกล้าแบบดาปก

การตกกล้าแบบดาปก การตกกล้าแบบนี้เป็นที่นิยมทำกันมาก ในประเทศฟิลิปปินส์ ชั้นแรกทำการเตรียมพื้นที่ดินเหมือนกับการ ตกกล้าในดินเปียก แล้วยกเป็นแปลงสูงกว่าระดับน้ำ ๕-๑๐ เซนติเมตร หรือใช้พื้นที่ตอนเรียบหรือเป็นพื้นคอนกรีต ก็ได้ แล้วใช้กาบของต้นกล้วยต่อกันเป็นกรอบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๑ เมตร และยาวประมาณ ๑.๕ เมตร ต่อจากนั้นเอาใบกล้วยที่ไม่มีก้านกลางวางเรียงเพื่อปู เป็นพื้นที่ในกรอบนั้น ให้เอาด้านล่างของใบหงายขึ้นและไม่ให้มีรอยแตกของใบ เพราะฉะนั้นใบกล้วยที่ปูพื้นนั้นจะต้องวางซ้อนกันเป็นทอด ๆ แล้วเอา เมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ ซึ่งได้เพาะให้งอกแต่ยังไม่มีการโผล่ ออกมาโรยลงไป ในกรอบที่เตรียมไว้ นี้ ใช้เมล็ดพันธุ์หนัก ๓ กิโลกรัมต่อเนื้อที่ ๑ ตารางเมตร ดังนั้นเมล็ดพันธุ์ที่โรยลงไป ในกรอบ จะซ้อนกันเป็น ๒-๓ ชั้น หลังจากโรยเมล็ดแล้ว จะต้องใช้บัวรดน้ำชนิดรูเล็กมาก รดลงในกรอบที่โรยเมล็ดนี้วันละ ๒-๓ ครั้ง ในที่สุดเมล็ดก็จะงอกและเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นต้นกล้า ข้อสำคัญในการตกกล้าแบบนี้ คือ ต้องไม่ให้น้ำท่วมแปลงกล้า ต้นกล้าแบบนี้อายุประมาณ ๑๐-๑๔ วัน ก็พร้อมที่จะปักดำได้หรือจะเอาไปปักดำกอละหลาย ๆ ต้น ซึ่งเรียกว่า ซิมกล้า เพื่อให้ได้ต้นกล้าที่แข็งแรงโตสำหรับปักดำจริง ๆ ซึ่งนิยมทำกันมากในภาคเหนือของประเทศไทย การที่จะเอาต้นกล้าไปปักดำ ไม่จำเป็นต้องถอนต้นกล้าเหมือนกับวิธีอื่น ๆ เพราะรากของต้นกล้าเกาะกันแน่นระหว่างต้น และรากก็ไม่ได้ทะลุใบกล้วยลงไป ในดิน ฉะนั้นชานาจึงทำการม้วนใบกล้วยแบบม้วนเสื่อโดยมีต้นกล้าอยู่ภายในการม้วนก็ควรม้วนหลวมๆแล้วขนไปยังแปลงนาที่จะปักดำ

-๕-

๒.๓ปักดำ

การปักดำ เมื่อต้นกล้ามีอายุประมาณ ๒๕-๓๐ วัน จากการตกกล้าในดินเปียกหรือการตกกล้าในดินแห้ง ก็จะโตพอที่จะถอนเอาไปปักดำได้ สำหรับต้นกล้าที่ได้มาจากการตกกล้าแบบดาปกนั้น ในเมืองไทยยังไม่เคยปฏิบัติ คิดว่าจะต้องมีอายุประมาณ ๒๐ วัน จึงเอาไปปักดำได้ เพราะต้นกล้าขนาด ๑๐-๑๔ วันนั้น อาจมีขนาดเล็กเกินไปที่จะใช้ปักดำในพื้นที่นาของเรา ชั้นแรกให้ถอนต้นกล้าขึ้นมาจากแปลงแล้วมัดรวมกันเป็นมัด ๆ ถ้าต้นกล้าสูงมากก็ให้ตัดปลายใบทิ้ง สำหรับต้นกล้าที่ได้มาจากการตกกล้าในดินเปียก จะต้องสลัดเอาดินโคลนที่รากออกเสียด้วย แล้วเอาไปปักดำในพื้นที่นาที่ได้เตรียมไว้ พื้นที่นาที่ใช้ปักดำควรมีน้ำขังอยู่ประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร เพราะต้นข้าวอาจถูกลมพัดจนพับลงได้ในเมื่อนานั้นไม่มีน้ำอยู่เลย ถ้าระดับน้ำในนานั้นลึกมาก ต้นข้าวที่ปักดำอาจจมน้ำในระยะแรก และทำให้ต้นข้าวจะต้องยึดต้นมากกว่าปกติ จนมีผลให้แตกกอน้อย การปักดำที่จะให้ได้ผลผลิตสูง จะต้องปักดำให้เป็นแถวเป็นแนว และมีระยะห่างระหว่างกอมากพอสมควร โดยทั่วไปแล้วการปักดำมักใช้ต้นกล้าจำนวน ๓-๔ ต้นต่อกอ ระยะปลูกหรือปักดำ ๒๕ x ๒๕ เซนติเมตร ระหว่างกอและระหว่างแถว

๓. ข้าวนาหว่าน

การปลูกข้าวนาหว่าน เป็นการปลูกข้าวโดยเอาเมล็ดพันธุ์หว่านลงไปในพื้นที่นาที่ได้ไถเตรียมดินไว้โดยตรง ซึ่งเรียกว่า direct seeding การเตรียมดินก็มีการไถตะและไถแปร ปกติข้าวนาจะเริ่มไถนาสำหรับปลูกข้าวนาหว่านตั้งแต่เดือนเมษายน เนื่องจากพื้นที่นาสำหรับปลูกข้าวนาหว่านไม่มีคันนาขึ้น จึงสะดวกแก่การไถด้วยรถแทรกเตอร์ขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีข้าวนาจำนวนมากที่ใช้ แรงวัวและควายไถนา การปลูกข้าวนาหว่านมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น การหว่านสำรวย การหว่านคราดกลบหรือไถกลบ และการหว่านนํ้าตม

ฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลดอนโพธิ์ทอง

“โครงการเกษตรกรผู้ปลูกข้าว” ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมือง สุพรรณบุรี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕”

ซึ่งมีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตพื้นที่ตำบลดอนโพธิ์ทอง สรุปได้ดังนี้

๑.นายเจตน์ สกุลเรือง	บ้านเลขที่ ๓๔๔/๑	หมู่ ๕ ตำบลดอนโพธิ์ทอง
๒.นางสาวประทุม อ่ำเกิด	บ้านเลขที่ ๓๔๔	หมู่ ๕ ตำบลดอนโพธิ์ทอง
๓.นางสาวสลักจิต สกุลเรือง	บ้านเลขที่ ๓๔๔/๓	หมู่ ๕ ตำบลดอนโพธิ์ทอง

